

NOTAT

Til: **Regionsrådet**

Opgang C
Afsnit 1. sal

Telefon 38 66 50 00
Fax 38 66 58 50
Mail center-for-
oekonomi@regionh.dk@regionh
.dk
Web www.regionh.dk
Journal nr.: 15019690

Dato: 11. december 2015

Hospitalsbyggeriernes arbejde med tilgængelighed

Forretningsudvalget har den 9. december 2015 anmodet administrationen om en redegørelse for, hvordan der arbejdes med at sikre tilgængelighed for handicappede på de store nye hospitaler i Region Hovedstaden.

Politisk grundlag

Tilgængelighed er en del af Region Hovedstadens politiske grundlag for byggeri (maj 2011), hvoraf følgende fremgår:

”Tilgængelighed for handicappede, både patienter og pårørende:

Der tages i videst muligt omfang hensyn til alle typer af handicap ved indretning af hospitalet, f.eks. bør projekterne tænke på særlige typer af skiltning til syns- og hørehandicappede”.

Byggeprojekterne har fokus på og arbejder med tilgængelighed i alle faserne af byggeriet fra konkurrenceprogram over byggeprogram til disponering og den endelige projektering. Det har resulteret i, at tilgængelighed indgår som en naturlig del af hospitalsbyggerierne og ikke fremstår som specialhjælp til personer med handicap, fx i forbindelse med skiltning. Som udgangspunkt arbejdes der med tilgængelighed på kvalitetsniveau A eller B (højeste eller næsthøjeste niveau)¹. På disse niveauer tages der højde for personer med stort plejebehov og både anvendelighed, tilgængelighed og komfort i udformning og indretning af byggeriet er øget betragteligt i forhold til Bygningsreglementets kvalitetsniveau C. Fx skal gange, døre og elevatorer have en betydelig højere passagebredde på kvalitetsniveau A.

Regionshandicaprådet

Regionshandicaprådet har i deres arbejde bl.a. haft fokus på tilgængelighed på de store hospitalsbyggerier. På mødet i Regionshandicaprådet den 8. september blev notatet ”Muligheder for indflydelse på de nye hospitalsbyggerier” omdelt med henblik på at in-

¹ Kvalitetsniveau C svarende til bygningsreglementets niveau; B højt niveau svarende til DS 3028 (Dansk Standard, 2001d), SBI-anvisninger mv. mens A særligt højt niveau svarende fx til behovene hos personer med stort plejebehov.

formere rådet om status for byggeriernes fremskredenhed, mulighederne for indflydelse og arbejdet med tilgængelighed.

På næste møde i Regionshandicaprådet den 16. december vil administrationen præsentere de store hospitalsbyggerier nærmere og foreligge Regionshandicaprådet en invitation til to møder med henholdsvis projektdirektøren for Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg og Nyt Hospital Nordsjælland i starten af det nye år. På møderne vil direktørerne præsentere de to hospitalsbyggerier, herunder hvordan der arbejdes aktivt med tilgængelighed i byggerierne, og Regionshandicaprådet vil have lejlighed til at stille spørgsmål.

Brugergrupper

De lokale handicaporganisationer bliver ligeledes inddraget i forbindelse med brugerinddragelse under planlægning af byggerierne. Brugerinddragelse er en væsentlig forudsætning for udarbejdelse af byggeprogram, dispositionsforslag og i projektforslagsfasen. Det forhold, at brugernes viden og erfaring er blevet formuleret, drøftet og indarbejdet i byggeprojekterne sikrer, at de fysiske rammer understøtter patientforløb og sætter patienten i centrum.

Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at der arbejdes på at sikre tilgængelighed for mange forskellige typer handicap i byggerierne. Det er en kompleks opgave, da de enkelte handicap hver især har forskellige behov i forhold til tilgængelighed, som i nogle tilfælde kan være modsatrettede. Derfor er arbejdet med tilgængelighed også en afvejning af forskellige hensyn.

Nedenfor følger en gennemgang af, hvordan der arbejdes med tilgængelighed i Region Hovedstadens hospitalsbyggerier. Som det fremgår, befinder hospitalerne sig i forskellige faser af byggeprocessen, hvorfor der for nogle hospitaler er anført overordnede betragtninger om tilgængelighed, mens der for andre hospitaler foreligger mere konkrete krav ift. tilgængelighed.

Det Nye Rigshospital

Fra begyndelsen af planlægningen af Det Nye Rigshospital har en af målsætningerne været, at alle brugere uanset eventuelle funktionsnedsættelser skal have lige adgang til Rigshospitalets område. Ambitionen har været at løfte området yderligere og gå længere end lovgivningen ved tidligt at integrere principperne i planlægnings- og byggeprocessen og gøre tilgængelighed til et designparameter. Således er der fx niveaufri adgang til samtlige rum, alle døre er tilstrækkelig brede til en kørestol og bygningens struktur gør, at det vil være nemt at finde rundt. Sidstnævnte betyder at bygningen i høj grad forventes at være "selvforklarende" med en gennemgående gangforbindelse på alle etager samt entydige placeringer af elevatorskakte/trapper". Samtidig har der generelt været arbejdet med at opstille ydelser og hjælpeforanstaltninger, der minimerer konsekvenserne af en funktionsnedsættelse.

Nyt Hospital Herlev

For Nyt Hospital Herlev har man i konkurrenceprogrammet beskrevet følgende om tilgængelighed for alle:

”Byggeriet skal som minimum opfylde A-niveauet for tilgængelighed i det gældende bygningsreglement. Det anbefales endvidere at følge anvisninger fra Foreningen Tilgængelighed for Alle (www.godadgang.dk).”

Totalrådgiver har i forbindelse med dispositionsforslaget fået Statens Byggeforskningsinstitut (SBI) til at udarbejde et detaljeret notat om tilgængelighed i Nyt Hospital Herlev. I projektforslagsfasen har der været arbejdet målrettet på, bl.a. med workshops på tværs af discipliner og ved dialog med SBI, at sikre et højt tilgængelighedsniveau for både patienter, personale og pårørende.

I overskrifter har fokusområderne været:

- Trafik, landskab, ankomstarealer og uderum til patienter og pårørende.
- Indretning af indendørs fællesarealer med adgangsforhold og elevatorer samt kliniske rum og sengestuer med bade- og toiletforhold.
- Bariatri – flow forbundet hermed har medvirket til generel hævnning af tilgængelighedsniveauet.

I myndigheds- og hovedprojektfasen er dialogen med SBI fastholdt med henblik på implementering af løsninger, der sikrer den planlagte tilgængelighed.

Ny Retspsykiatri Sct. Hans

Ny Retspsykiatri Sct. Hans indrettes efter bl.a. Dansk Center For Tilgængelighed og Statens Byggeforskningsinstitut bestemmelser. Der er i projektet fokus på, at indgange, stier og udearealer udformes således, at der er tilgængelighed for alle og således, at eventuelle bevægelseshandicappede kan færdes på arealerne. Fx er der i aktivitetshaven disponeret med et fald på ramper på 1:25. For hvert sengeafsnit indrettes der, i den skærmede del, en multifunktionsstue for bariatriske patienter med en hjælper. Det samlede byggeri indeholder i alt 8 multifunktionsstuer, som er særligt indrettet for bariatriske patienter i kørestole og med en handicaphjælper. Projektet planlægger eventuelt at få en ekstern tilgængelighedskonsulent til at udarbejde en tilgængelighedsrapport, samt wayfindingstrategi.

Nyt Hospital Hvidovre

Hospitalets tekniske rådgivere er ansvarlige for, at bygningsreglementets krav om tilgængelighed bliver fulgt, og der er i kontrakten om totalrådgivning krav om, at der udarbejdes en samlet rapport om tilgængelighed i det nye byggeri. Dette vil ske som en del af hovedprojektet.

På samme måde som fx Nyt Hospital Herlev var der i konkurrenceprogrammet (som nu er ved at blive omsat i Dispositions- og Projektforslag) indarbejdet følgende om tilgængelighed:

”Nybyggeriet skal opfylde A-niveau for tilgængelighed i det gældende bygningsreglement (BR15 vil være det gældende reglement, når der søges).

Det vil derudover blive forsøgt at være mere ambitiøse end kravene, og dermed at følge anvisningerne fra Foreningen Tilgængelighed for Alle (www.godadgang.dk). SBI vil formentlig blive tilknyttet til at rådgive om disse forhold

Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg

På Nyt Hospital Bispebjerg er der skrevet kontrakt med totalrådgiver den 3. december 2015, mens der pågår udvælgelse af endelig vinder for Ny Psykiatri Bispebjerg. Når der er valgt totalrådgivere, lægges der en endelig strategi for tilgængelighed.

Tilgængelighed er et område, som har stor opmærksomhed. Et af de bærende fokuspunkter for det samlede projekt er ”Det Tilgængelige Bispebjerg”. Der har fra starten af planlægningen været et ønske om at sikre bedre tilgængelighedsforhold end de minimumskrav, som bygningsreglementet opstiller. Der vil således indgå løsninger i forhold til trapperne i det fredede haveanlæg, da der skal tages særligt hensyn til bevægelseshæmmede patienter og pårørende.

Der er tidligere gennemført en kortlægning af ankomstforhold til alle hovedindgange på hospitalet med henblik på at forbedre forholdene for alle patienter og pårørende. Der er indtænkt særlige opmærksomhedspunkter i forhold til bevægelseshæmmede - fx er der i efteråret 2012 gennemført et pilotprojekt med fokus på design og placering af skilte til synshæmmede og kørestolsbrugere.

Nyt Hospital Nordsjælland

Der er i forbindelse med projektet for Nyt Hospital Nordsjælland formuleret nogle bærende principper, som skal sikre et hospital af høj kvalitet, herunder i forhold til god tilgængelighed. Principperne drejer sig blandt andet om, at Nyt Hospital Nordsjælland skal være et sikkert og et imødekommende hospital med tryghedsskabende, tilgængelige og funktionelle fysiske rammer. Den situation, at der skal bygges et helt nyt hospital, udgør en oplagt mulighed for sikre optimal tilgængelighed. Men der er på projektets nuværende og meget tidlige stade endnu ikke gjort konkrete overvejelser om, hvordan tilgængelighed helt konkret indtænkes i projektet. Der vil være fokus på tilgængelighed i kommende projektfaser, herunder i forbindelse med dispositionsforslaget og den konkrete udformning af byggeriet.

Nyt Hospital Glostrup

Nyt Hospital Glostrup har i alle sammenhænge fokus på tilgængelighed og wayfin-

ding, som ønskes indtænkt overalt, både i det nye Neurorehabiliteringshus og i forhold til adgang til bygninger på det eksisterende hospital.

De patientgrupper, der skal behandles i det kommende Neurorehabiliteringshus, stiller særlige krav til tilgængelighed og wayfinding, da patienternes funktionsnedsættelse spænder fra alvorlige fysiske handicaps til kognitive skader. Neurorehabiliteringshuset indrettes derved til at kunne opfylde brugernes behov i forbindelse med rehabiliteringsforløb gennem trygge rammer på flere måder. For eksempel er der fokus på, hvordan lys- og kontrastforholdene kan lette orienteringen for synshæmmede brugere, og der arbejdes strategisk med vinduesåbninger og farveskift i bygningen. Der kommer cirkulationsarealer i bygningen, hvor kontraster, symboler og kunst skal fungere som pejlemærker og genkendeligspunkter for brugerne. Der er generelt gode lysforhold og en høj dagslysfaktor gennem store åbne gangforløb og store vinduespartier. I sengeafsnit arbejdes der med farveskift i gangarealerne, og elevatorer og adgangspartier fremhæves med brug af forskellige farver, materialer, symboler og andre identitetsgivende elementer, som tilgodeser brugere med forskellige funktionsnedsættelser. På gulve og vægge placeres der ledelinjer og gelændere i forskellige materialer og farver, der samtidigt også fungerer som dekorative og kognitive stimulerende elementer for brugerne.

Neurorehabiliteringshuset indrettes med ekstra plads til kørestolsbrugere og ramper mellem træningsfunktioner og husets udearealer. Elevatorer og trafikarealer dimensioneres under hensynstagen til sengeliggende og bariatriske patienter og større grupper af kørestolsbrugere. Receptionsdiske og fast møblement udføres i forskellige højder og med mulighed for justering – ligesom der også vil blive arbejdet med møbleringer i de kliniske områder.

Nyt Hospital Glostrup har indhentet input og rådgivning fra bl.a. referenceprojekter som Handicaporganisationers Hus og Rehab Basel. Herudover har projektet inddraget brugerne i udbredt grad i brugergruppeforløb i forbindelse med programmeringen, ligesom der løbende har været inddragelse af relevante patientorganisationer.

I forbindelse med projekteringsopgaven, som er byggeriets nuværende fase, overvejes det at få en tilgængelighedsrevisor til gennemgå projektet med fokus på tilgængeligheden i det projekterede byggeri.